

Sanda Kočevar

Gradski muzej Karlovac
The City Museum of Karlovac

Strossmayerov trg 7
Karlovac, Hrvatska

sanda.kocevar@gmk.hr
orcid.org/0000-0001-9315-3345

Igor Čulig

Gradski muzej Karlovac
The City Museum of Karlovac

Strossmayerov trg 7
Karlovac, Hrvatska

igor.culig@gmk.hr
orcid.org/0000-0002-9500-4885

Prethodno priopćenje
Preliminary communication

UDK / UDC:
739.3(497.5 Karlovac)"17/18"

DOI:
10.17685/Peristil.63.6

Primljeno / Received:
13. 10. 2020.

Prihvaćeno / Accepted:
23. 11. 2020.

Prilog poznavanju povijesti urarstva u Karlovcu u 18. i 19. stoljeću

A Contribution to the History of Clockmaking
in Karlovac in the 18th and 19th Centuries

APSTRAKT

Rad se temelji na arhivskim istraživanjima te otkriva nove podatke o povijesti urarstva u Karlovcu u 18. i 19. stoljeću. Donosi saznanja o dosad neobjavljenim satovima koji se čuvaju u fundusu Gradskog muzeja Karlovac, čime broj sačuvanih satova sa signaturama *in C / Karlstadt* raste na deset. Radi se o jedinim poznatim satovima s karlovačkom signaturom dvojice urara Marcusa Gohma (portalni sat) i J. Heckela (sat u okviru), te o podnom satu Lorenza Wilhelma Pehra.

KLJUČNE RIJEČI

urari, Karlovac, 18. i 19. stoljeće, Marcus Gohm, J. Heckel, Lorenzo Wilhelm Pehr, *in C / Karlstadt*

ABSTRACT

The paper is based on archival research and provides new insights into the history of clockmaking in Karlovac in the 18th and 19th centuries. It also brings information about until now unpublished clocks in the City Museum of Karlovac, which increases the number of preserved clocks with signatures *in C / Karlstadt* to ten. These are the only known clocks with the Karlovac signature of two clockmakers Marcus Gohm (portal clock) and J. Heckel (frame clock), and the longcase clock of Lorenzo Wilhelm Pehr.

KEYWORDS

clockmakers, Karlovac, 18th and 19th century, Marcus Gohm, J. Heckel, Lorenzo Wilhelm Pehr, *in C / Karlstadt*

Povijest karlovačkog urarstva fragmentarna je i nije sustavno obrađena. Osim tekstova koji se bave urarima čiji satovi nose signaturu *in C/Karlstadt*, dosadašnji pregledi povijesti urarstva u Hrvatskoj vrlo šturo spominju urarstvo u Karlovcu.¹ Najznačajniji doprinos dao je Ivan Bach koji 1964. godine u katalogu Muzeja primenjene umetnosti iz Beograda *Kućni sat: stilski razvoj kroz vjekove* spominje i karlovačke urare² te u Zborniku Gradskog muzeja Karlovac objavljuje članak o dva sata karlovačkih urara.³ Spoznaje proširuje i članak Vere Borčić o satu-slici u istom zborniku.⁴ Godine 1980. povijest urarstva u Karlovcu obogaćena je spoznajama o tri sata sa signaturama karlovačkih urara u privatnom vlasništvu⁵ te 1997. godine o još jednom u Gradskom muzeju Karlovac.⁶ Pritom je otkriveno sedam sačuvanih satova sa signaturom karlovačkih urara, od kojih se dva nalaze u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt, četiri u privatnom vlasništvu, te jedan u Gradskom muzeju Karlovac. Urari Frantz Malehlav i Lorenz Wilhelm Pehr zastupljeni su s dva sata, a Johannes Angerle, Georg V. Szinkovich i Josef Hoffman s jednim. Posljednji objavljeni rad iz 2017. godine odnosi se na gradski sat na zvoniku crkve Presveto-ga Trojstva Tirolca Wendelina Jägera, postavljen 1873. godine.⁷

Upravo je prvo spominjanje sata u Karlovcu vezano uz zvonik crkve Presvetog Trojstva na središnjem gradskom trgu, odnosno uz 1705. godinu kada je kula dograđena i postala zvonik na koji je gvardijan Dominik Pilepić, kao na najvišu gradsku vertikalu, postavio sat,⁸ prema *Karlovačkom leksikonu*, prvi javni sat⁹ u Karlovcu. Sat je bio toliko važan da u nekoliko navrata i vojna i gradska vlast financiraju njegov popravak.¹⁰ Tako 1775. godine vojne vlasti snose trošak popravka i dodavanje naprave za otkucavanje četvrti,¹¹ a početkom 1796. godine, kada je Karlovac već 15 godina slobodan i kraljevski grad, gradske vlasti sklapaju ugovor o njegovu popravku s *großuhrmacherom* Josefom Hoffmanom.¹² Nekoliko godina kasnije, za vrijeme francuske uprave grada (1809. – 1813.), sat na zvoniku zamijenjen je onim s glavne straže (*Hauptwache*), pri čemu su uredeni brojčanici.¹³ Da je i na tornju glavne straže postojao sat i potkraj 19. stoljeća, svjedoči slika samoukog karlovačkog slikara Vatroslava Župančića (1816. – 1897.), nastala oko 1883. godine. (sl. 1)

Iako je nastao kao obrambena utvrda, Karlovac se već od svojih početaka razvijao i kao trgovačko-obrtnički grad. Zasigurno su u takvim

okolnostima bile potrebne i povremene usluge urara, koji su, poput drugih obrtnika za čijim uslugama nije postojala stalna potreba, dolazili u grad, obavili posao i odlazili dalje, te njihova imena za sada nisu poznata. To je, uostalom, bila praksa i gradova koji su bili veći od Karlovca, poput Varaždina.¹⁴

Ipak, dokumenti bilježe da u Karlovcu od 1717. do 1728. godine živi Johanes Angerle, kojem se u Karlovcu u navedenom razdoblju rada četvero djece.¹⁵ Premda matične knjige ne bilježe očevo zanimanje, moguće je da se radi o autoru najstarijeg sačuvanog satnog mehanizma u Hrvatskoj.¹⁶ Prve podatke o stalnim urarima u Karlovcu nalazimo 1790-ih godina. Kako je Karlovac tada imao manje od 3000 stanovnika,¹⁷ ni broj stalnih urara nije mogao biti velik, tako da nisu bili udruženi u vlastiti niti uključeni u neki drugi karlovački ceh, uključujući i veliki ceh,¹⁸ kao što je to bio slučaj s urarima u Ljubljani.¹⁹ Bez obzira na to što nisu bili cehovski organizirani, na njih su se primjenjivala cehovska pravila – morali su proći naukovanje od četiri godine, te trogodišnje izučavanje zanata u tuđini, tzv. „vandrovanje”,²⁰ a postojala je i strukovna hijerarhija – majstor, djetiči (pomoćnici) i mladenci (naučnici).²¹ U Karlovcu se tako 1842. godine spominje urarski pomoćnik (*Uhrmacher Gehilfe*) Johann Ržehanek,²² te urarski kalfa Josip Kizling 1857. godine.²³

Već spomenuti urar Josef Hoffman nalazi se u Karlovcu 1790-ih godina. Iako Bach pretpostavlja da se možda radi o članu ljubljanske urarske obitelji,²⁴ arhivski dokumenti ukazuju da je riječ o slovačkom *großuhrmacheru* iz Trnave koji se 19. kolovoza 1793. godine u Karlovcu ženi udovicom Josephom Cilli (Ceilien) rođ. Kreütz,²⁵ s kojom će, uz njezino dvoje, imati i troje zajedničke djece, od kojih će odraslu dob doživjeti dvoje.²⁶ Početkom 1800. godine Hoffmanova žena umire,²⁷ a on se već 19. studenog iste godine ženi Apolonijom Požanin (?).²⁸ Brak kratko traje jer Hoffman umire 7. veljače iduće, 1801. godine u 37. godini života.²⁹ Usporedbom Hoffmanova tabernakl sata u privatnom vlasništvu u Samoboru i sata sa signaturom Frantza Malehlava u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, Bach je pronašao sličnosti „ne samo u obliku kućišta nego i u rasporedu ukrasa na emaljiranoj prednjoj ploči mehanizma”.³⁰ Veze su jače negoli samo navedene stilske sličnosti. Naime, Frantz Malehlav, za kojeg Lovrić Plantić navodi da djeluje u Karlovcu krajem 18. stoljeća, a da je, sudeći po prezimenu, vjerojatno Čeh,³¹ je, kao i

- 1 Vatroslav Župančić, *Veduta grada Karlovca*, 1883., ulje na platnu, 64,5 × 88 cm, sign. d.d. „1883. I. Župančić“, Gradski muzej Karlovac, inv. br. GMK-İKMP-7418G

Vatroslav Župančić, *View of Karlovac*, 1883, oil on canvas, 64,5 × 88 cm, sign. l.r. "1883. I. Župančić", City Museum of Karlovac

Hoffman iz Trnave, rođen 27. studenog 1778. godine. Štoviše, moguće je da se radi i o rodbinskoj povezanosti jer je Malehlavova majka Elisabetha Hoffman (Hofmon, Hofmonin).³²

Frantz Malehlav (Franciscus Xaverius Malohlav) 14. prosinca 1800. godine u Karlovcu ženi se udovicom Annom Ackin (?).³³ Dana 2. veljače 1802. godine Malehlavova žena umire,³⁴ dok on umire 22. listopada 1805. godine.³⁵ No, očito se u razdoblju između 1802. i 1805. godine ponovno oženio jer dokumenti spominju udovicu urara Josephu Malehlav koja se 24. veljače 1808. godine udala za urara njemačkog porijekla, Joannesa Nepomuka

Jursha.³⁶ Možda se radilo o Malehlavovu pomoćniku jer nije bilo neuobičajeno da su se žene po muževoj smrti udavale za njihove pomoćnike kako bi sačuvala radionicu i zadržale status.³⁷

Malu urarsku zajednicu, osim Hoffmana i Malehlava krajem 18. i početkom 19. stoljeća u Karlovcu, čini i Thomas Lamprecht, urar iz Celja, koji je blizak s navedenim urarima i spominje se kao krsni kum dvoje Hoffmanove djece³⁸ i vjenčani kum Malehlavu.³⁹ Orožen spominje da je u drugoj polovini 18. stoljeća u Celju bila povećana potreba za urarima te da je otvorena Lamprechtova radionica, koju su kasnije preuzeli Goriški.⁴⁰ Kada je

- 2 Marcus Gohm, portalni sat, Karlovac, 1820-ih,
55 × 31,5 × 12,5 cm, sign. na brojčaniku „Marcus Gohm in
Carlstadt“, Gradski muzej Karlovac, inv. br. GMK-12808

Marcus Gohm, portal clock, Karlovac, 1820s,
55 × 31,5 × 12,5 cm, signed on dial “Marcus Gohm in Carlstadt”,
City Museum of Karlovac

Lamprecht došao u Karlovac nije poznato, ali fragmentarno sačuvani podaci ukazuju da je to bilo i prije Hoffmana i Malehlava. Naime, tu mu se 14. listopada 1789. rađa sin Ferdinand,⁴¹ a 21. srpnja 1792. godine i kćerka Susana.⁴² Iako nije sačuvan niti jedan sat s njegovom signaturom, dokumenti pokazuju da se radionica održala i nakon njegove smrti 1807. godine.⁴³ Vjerojatno ju je preuzeo njegov sin Ferdinand čije zanimanje *horologarius* upisano je prilikom ženidbe 1814. godine.⁴⁴ Lamprecht se spominju sve do kraja 1863. godine kada Grad traži da se „urar Lamprecht primi u bolnicu pod opskrbu doživotno“⁴⁵ jer je vjerojatno teško živio budući da je „pogorelac u kući Mišćevičevoj za kasarnom“.⁴⁶

Uz Jursha, koji je moguće naslijedio Malehlavovu radionicu, i sina Thomasa Lamprechta, Ferdinanda, kroz dokumente Poglavarstva, matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih te knjige stranaca, pratimo urare koji su djelovali u gradu, ali i one

koji su se u gradu zadržali kraće vrijeme tijekom 19. stoljeća. Materijalne dokaze o aktivnosti četvorice njih čuva Zbirka ambijentalnih i priručnih tehnikalija Gradskog muzeja Karlovac koja otkriva još tri, do sada javnosti nepoznata, sata koja na sebi imaju signaturu majstora i oznaku (*in*) *C(K)arlstadt*. Radi se o portalnom satu Marcusa Gohma, podnom satu Lorenza Wilhelma Pehra, te satu u okviru J. Heckela. Uz njih, u zbirci je i sat Georga V. Szinkovicha, objavljen 1997. godine.

Austrijanac Marcus Gohm (Marko Gohm) primjer je urara koji je tijekom svog života promijenio nekoliko mjesta svog boravka i djelovanja, koje je zabilježio i na signaturama na brojčanicima sačuvanih satova.⁴⁷ Tako od 1798. do 1810. godine⁴⁸ radi u Sambotelu (Szombathely, Steinamanger) u Mađarskoj gdje mu se od 1801. do 1808. godine rađa petero djece.⁴⁹ Iz Mađarske odlazi u Varaždin, čijim građaninom postaje 1818. godine.⁵⁰ Godine 1824. najavljuje odlazak u Zagreb.⁵¹ Ne zna

3 Marcus Gohm, portalni sat, signatura na brojčaniku

Marcus Gohm, portal clock, signed on dial

se je li do toga i došlo, no nalazimo ga u obližnjem Karlovcu gdje umire 1829. godine u dobi od 58 godina.⁵²

Karlovački sat Marcusa Gohma zanimljiv je po svojem razmjerno cjelovito izvedenom eponimskom „portalu”, odnosno antikizirajućem portiku. Dva para alabasternih dorskih stupova nose zabat iza kojega se diže valjkasto kućište za brojčanik, odnosno mehanizam. Valjkasto kućište postavljeno je na stepeničasto podnožje, malo podvučeno iza zabata, na koje su postavljeni ukrasi od alabastera kao svojevrсни akroteriji. Uobičajene klasične reference obuhvaćaju Apolonovo lice uokvireno sunčevim zrakama, izvedeno kao plitki reljef na klatnu (pozlaćena mjed) kao i nimfu s rogom obilja u ruci. (sl. 2, 3)

Gohmovu urarsku radnju preuzeo je njegov sin Franjo Gohm (Francisco Gohm) kojeg spominju arhivski dokumenti 1833. godine.⁵³ Štoviše, njega zbog duga od 25 forinti tuži još jedan karlovački

urar, Matija Auersperg (Matthias Auersperg),⁵⁴ koji umire u Karlovcu u veljači 1840. godine,⁵⁵ a o kojem za sada postoje tek vrlo oskudni podaci u razdoblju između 1814. i 1840. godine.⁵⁶ Sličan je slučaj urara Engelberta Dorfmeistera koji se spominje u Zagrebu 1805.⁵⁷ i 1814. godine.⁵⁸ Godine 1826. nalazi se u Karlovcu gdje mu se rađa kćerka Anna, no očevu zanimanje zapisano je kao *caupo* (trgovac),⁵⁹ a u upisima u matične knjige rođenih djece iz drugog braka s Magdalenom Drašković i kao *horologarius et caupo*.⁶⁰ No, supružnici Dorfmeister umiru u razdoblju između 1839. i 1853. godine; njihova se djeca spominju kao siročad o kojima brine obitelj Cernković.⁶¹

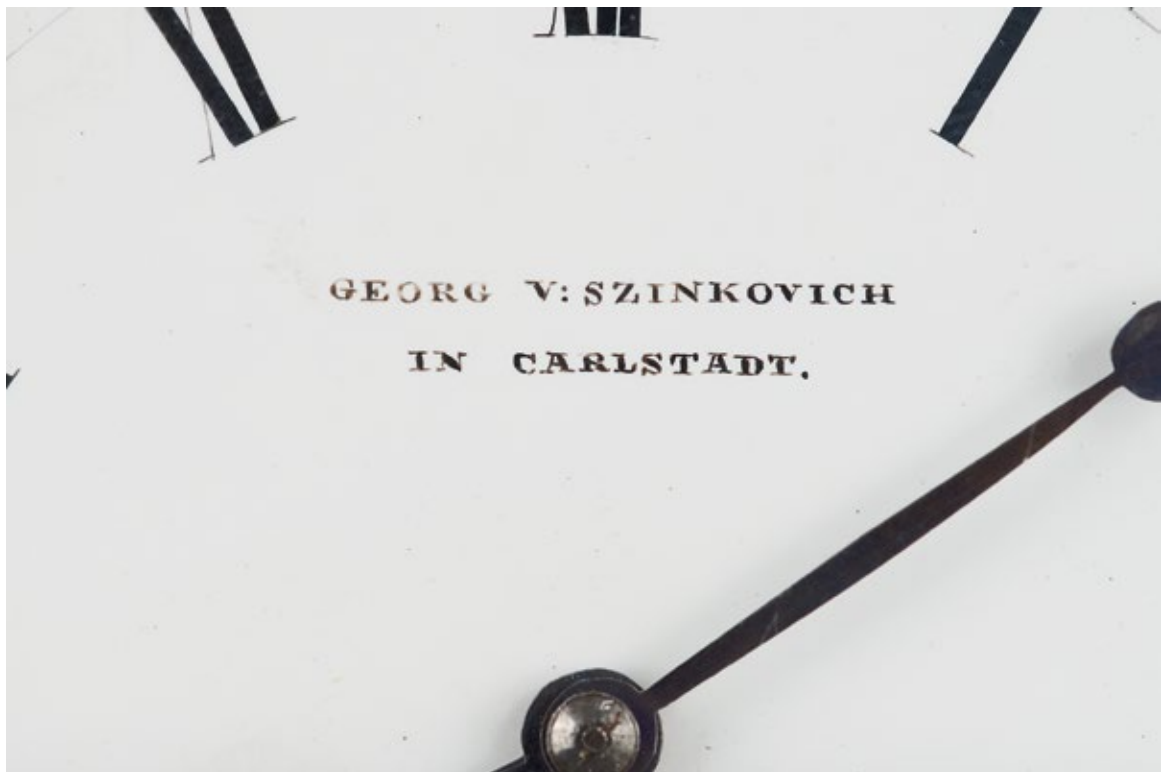
I podaci o uraru Georgu Szinkovichu (Juraj, Jure Szinkovits, Sinkovich, Sinković) vrlo su šturi. Po imenu, vjerojatno se radi o domaćem uraru koji se oglašava 1833. godine kao novi urar u Zagrebu u kući Johanna Nikolausa Popovicha u Langen Strasse.⁶² Godine 1834. u Zagrebu mu se rađa

- 4 Georg Szinkovich, sat sa stupovima, Karlovac, 1840-ih,
65 × 40 × 14 cm, sign. na brojčaniku „Georg V:
Szinkovich / in Carlstadt“, Gradski muzej Karlovac,
inv. br. GMK-KP-261

Georg Szinkovich, column mantel clock, Karlovac, 1840s,
65 × 40 × 14 cm, signed on dial "Georg V: Szinkovich
/ in Carlstadt", City Museum of Karlovac

- 5 Georg Szinkovich, sat sa stupovima,
signatura na brojčaniku

Georg Szinkovich, column mantel clock, signed on dial

6, 7, 8 Georg Szinkovich, sat sa stupovima,
likovi velikaša u surkama

Georg Szinkovich, column mantel clock,
noblemen in *surkas*

- 9 J. Heckel, sat u okviru, 1840-ih, 60 × 50 × 16 cm, sign. na brojčaniku „J. Heckel Karlstadt”, Gradski muzej Karlovac, GMK-KP-262

J. Heckel, frame clock, 1840s, 60 × 50 × 16 cm, signed on dial “J. Heckel Karlstadt”, City Museum of Karlovac

kćerka Adelhaid Maria.⁶³ Četrdesetih i pedesetih godina 19. stoljeća javlja se u Karlovcu gdje mu početkom ožujka 1841. godine umire majka (*mater horopei*) Maria Sinkovich.⁶⁴ S nekolicinom karlovačkih obrtnika 16. svibnja 1854. godine odsjeda u zagrebačkoj gostionici „K volu”,⁶⁵ a 1855.⁶⁶ i 1857. godine⁶⁷ spominje se kao kum na krštenjima u karlovačkim župama. U spisima Poglavarstva sl. kr. grada Karlovca spominje se 1851. godine kao urar kojemu je dana na popravak „jedna zlatna ura sa zlatnim lancem” Matije Ghetaldija, poručnika iz Ogulina koji je u međuvremenu umro, te se od Gradskog poglavarstva traži da istu zatraži od Sinkovića.⁶⁸

Osim Sinkovićeve sata sa zagrebačkom signaturom u privatnom vlasništvu,⁶⁹ u Gradskom muzeju Karlovac sačuvan je i sat sa stupovima s karlovačkom signaturom, oblikovan tako da naglasi važan slikarski prizor u središnjem polju ispod brojčanika, odnosno između stupova. (sl. 4, 5)

Žanrovski taj prizor odgovara povijesnom slikarstvu, natpis „König von Ungarn und Kronprinz von Österreich” karakterizira lik okrunjenog konjanika kao povijesnu osobu. Premda bočno postavljani likovi velikaša u baroknim surkama nisu izriječkom imenovani na isti način, i oni pripadaju istom povijesnom vremenu.

Nije lako procijeniti okolnosti nastanka ovog oslika, odnosno radi li se tek o jednom žanrovskom prizoru koji je odabrao urar, slijedeći ukus i tematske interese svog vremena ili je ipak namijenjen povlaštenom čitanju za one upućene. Potonje otvara mogućnost da je riječ o narudžbi, a u tom bi slučaju svaki prikazani lik mogao biti identificiran.⁷⁰ (sl. 6, 7, 8)

Ako se uzme u obzir da sat vjerojatno nastaje nakon što Sinković 1840. godine dolazi u Karlovac, prepoznaju se karakteristike kasnobidermajerskog, odnosno neobaroknog stilskog izričaja – prije svega, izbor povijesne teme u slikanom dijelu,

10 J. Heckel, sat u okviru, signatura na brojčaniku

J. Heckel, frame clock, signed on dial

volutasto profilirana trabeacija i kanelirani konstruktivni elementi, kao i brojčanik s rimskim brojkama. Zanimljivo je ipak uočiti i proporcije stupova: ovdje je riječ o omjeru širine i visine 1:9, kakav je bio uobičajen u prvih dvadeset godina 19. stoljeća, a prisutne su i određene stilske odlike empirea, prepoznatljive u kontrastu crno politiranih drvenih dijelova spram bjeline alabasternih stupova dorskog reda i pozlate primijenjene na kapitelima i bazama te na rubu brojčanika. Za razliku od Gohma ili kasnije spomenutog Pehra, urar J. Heckel potpuno je nepoznat. Dostupni popisi urara i literatura ne donose podatke o ovom uraru, a nisu poznati niti njegovi drugi satovi. Naime, sat u okviru s njegovim potpisom u Gradskom muzeju Karlovac usporedbom sa sličnim primjercima može se datirati potkraj bidermajerskog razdoblja. Kao tipični primjerak svoje vrste,⁷¹ ima ostakljeno kućište koje sprijeda izgleda kao uokvirena slika. Cijela je površina

pozlaćena. Prilično je neobično što brojčanik nije bijelo emajliran, kao kod većine satova, već posrebreno mjedeni. Klasični oblikovni jezik uglavnom je u vegetativnom registru, od prstena latica oko brojčanika, preko vitičastih ukrasa na površini do rubne bordure s ovulusima. (sl. 9, 10)

S druge strane, jedini dokument koji spominje urara Julija Heckela u Karlovcu odnosi se na kolovoz 1888. godine.⁷² Krije li se iza signature J. Heckel na brojčaniku navedeni Julio Heckel ili možda njegov otac, u ovom trenutku nije moguće utvrditi. O Lorenzu Wilhelmu Pehru (Lovrenac Vilim Pehr, Peer) zna se dosta budući da je bio jedan od onih majstora koji je koristio blagodatni tiska za oglašavanje svojih usluga. Spominje se u Ljubljani 1840. godine,⁷³ a iste godine ženi se Anom Mach u Zagrebu.⁷⁴ Krajem 1843. godine kao Lovrenac Vilh. Pehr oglašava svoj dućan u zagrebačkoj Ilici nudeći, uz nove poslove, i popravak „valjevitih i igrajućih urah; isto tako od svih ostalih vèrstih

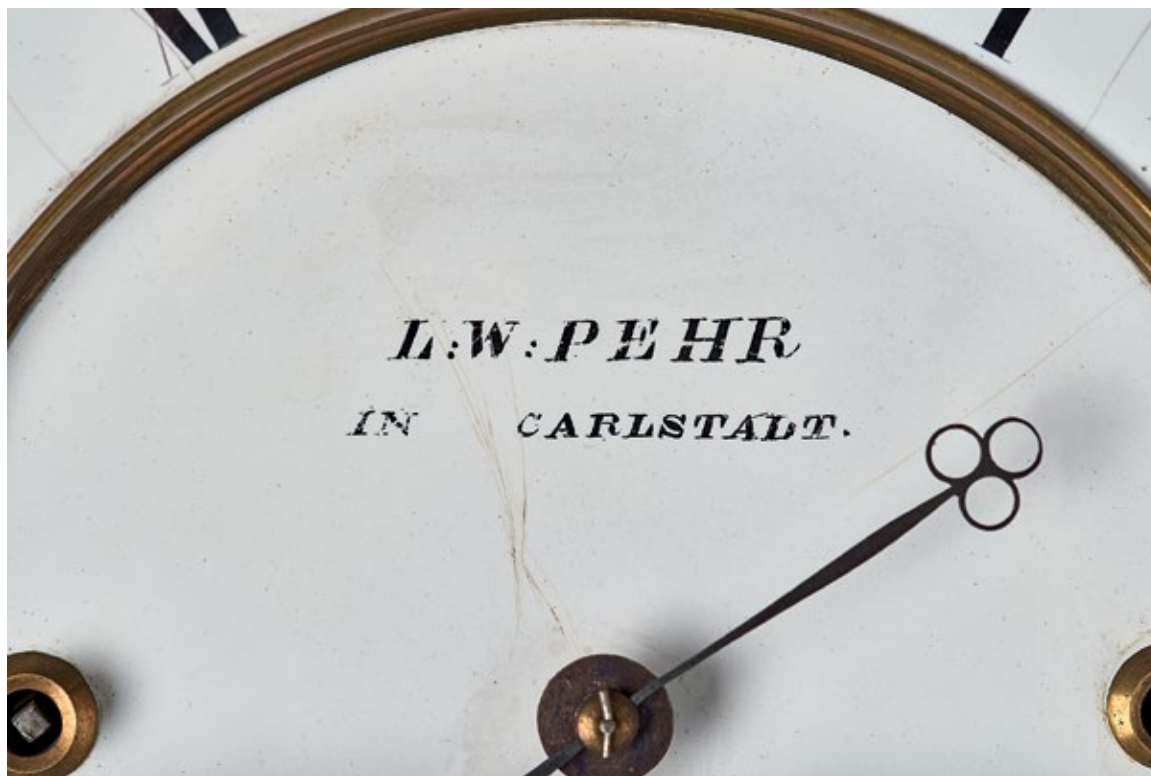
- 11 Lorenz Wilhelm Pehr, podni sat njihalica, 1860-ih, 187 × 48 × 21 cm, sign. na brojčaniku „L: W: Pehr / in Carlstadt“, Gradski muzej Karlovac, inv. br. GMK-9306

Lorenz Wilhelm Pehr, longcase clock pendulum, 1860s, 187 × 48 × 21 cm, signed on dial "L: W: Pehr / in Carlstadt", City Museum of Karlovac

od velikih visećih, žepnih i putnih urah”.⁷⁵ I iduće godine oglašava se kao *groß und klein Uhrmacher* u Ilici te traži naučnika.⁷⁶ U travnju 1845. godine umire mu dvogodišnji sin Ferdinand, a obitelj tada stanuje na Harmitzenplatzu (danas Trg bana Jelačića).⁷⁷ Već krajem 1840-ih nalazi se u Karlovcu gdje oglašava svoju radnju „kod Novih vrata, do straže” gdje prodaje raznovrsne satove najbolje kvalitete, dijelove za njih, te nudi usluge popravka uz garanciju.⁷⁸ Oglase u *Agramer Zeitungu* nalazimo i 1851.⁷⁹ i 1857.⁸⁰ godine. Bach pretpostavlja da je i Pehr vjerojatno nabavljao satove iz Beča i Graza, na koje je stavljao svoje ime kao garanciju ispravnosti i prodavao ih, a uz to se najviše bavio popravcima, jer industrijska je proizvodnja sve više potiskivala ručni rad.⁸¹ U Karlovcu mu 1848. godine umire supruga,⁸² a on se 1855. godine u dobi od 42 godine ženi Josipom Semrath.⁸³ Deset godina kasnije umire bez oporuke u Karlovcu.⁸⁴ Njegov podni sat njihalica u Gradskom muzeju

Karlovac prava je rijetkost u svom vremenu. U gornjem dijelu kućište ima osobine usporedive sa zidnim urama kasnog 19. stoljeća: oblikovano je kao izdužena vitrina, flankirana s dva, uz rubove prislonjena, stupa. Pri dnu je ovaj gornji dio oblikovan kao baza, što donji dio čini nekom vrstom postamenta. Baza i vijenac ovog sata oblikovani su pročišćenim i skladnim klasičnim oblicima, bez ikakvog ornamenta, međutim, ističu se tamnije politirani tordirani stupovi. U svom gornjem dijelu sat je visok 111 cm, što u potpunosti odgovara učestalom profilu zidnih satova s dugom njihalicom. Visina postamenta je 76 cm, a osvojen je na oble noge. (sl. 11, 12)

Usprkos rastućoj industrijskoj proizvodnji, održala se tradicija vlastitog urarskog rada, što je došlo do izražaja na Prvoj dalmatinsko-hrvatsko-slavonskoj izložbi u Zagrebu 1864. godine i karlovačkoj Obrtničko-gospodarskoj izložbi 1884. godine. Na zagrebačkoj izložbi se kao izlagač u „XXIV

12 Lorenz Wilhelm Pehr, podni sat njihalica, signatura na brojčaniku

Lorenz Wilhelm Pehr, longcase clock pendulum, signed on dial

podrazredu: draguljarine, zlato, srebro, tučevine (medjena roba) i ure” pod rednim brojem 3369. našao Franjo Andreussi iz Karlovca koji je izložio „sunčanu uru na domaćem crvenom mramoru” te, pod rednim brojem 3371., Hassek iz slunjske pukovnije koji izlaže „sunčanu uru za zagrebački meridian”.⁸⁵ Radi se o natporučniku Antonu Hasseku iz budačke satnije slunjske pukovnije,⁸⁶ dok se Andreussi u arhivskim izvorima spominje kao „kamenski tesar”⁸⁷ i „kamenar”⁸⁸. I na karlovačkoj izložbi 1884. godine izložena je „sunčanića ura na kamenu” A. Mohorića,⁸⁹ a domaći urar Tomo Horvatinčić izložio je zidni sat na kojem je „domaći slikar” izradio sliku *Dolazak Hrvata*, dok je u satu bio glazbeni automat, izrađen od „jednog glasovitog pražkog mehanikera” s kantatama *Dolazak Hrvata*, *Zrinsko-Frankopanska* Ivana pl. Zajca i *Bojnom pjesmom* F. S. Vilhara.⁹⁰

Iako podatke o urarima djelatnima u Karlovcu nalazimo uglavnom u knjigama rođenih, vjenčanih

i umrlih, u dokumentima Poglavarstva, te u tadašnjem tisku gdje reklamiraju svoje radnje, usluge i proizvode, kakvi su se satovi nalazili u karlovačkim kućama otkrivaju arhivski dokumenti poput oporuka, popisa imetka, ovršnih zapisnika. Tako se doznaje da i u Karlovcu, kao i u ostatku kontinentalne Hrvatske, prevladavaju *Schwarzwalderuhren*⁹¹ i *Pendeluhren*,⁹² uglavnom jeftine, tvornički rađene izvedenice bečkog regulatora.⁹³

BILJEŠKE

- 1 *Od sunčane ure do modernog kronometra*, katalog izložbe (Zagreb: Sekcija urara pri Znanstvenoj komori za Grad Zagreb, 1954.); Vesna Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme: Kućni satovi Hrvatske – nepoznata baština* (Zagreb: Antibarbarus, 2008.), 179–180.; Vesna Lovrić Plantić, „Urarstvo u doba bidermajera u Hrvatskoj,” u *Bidermajer u Hrvatskoj*, katalog izložbe, 29. 4. – 31. 8. 1997. (Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1997.), 208–228.; Vesna Lovrić Plantić, „Urarstvo u doba historicizma u Hrvatskoj,” u *Historicizam u Hrvatskoj*, katalog izložbe, sv. I, 17. 2. – 28. 5. 2000. (Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, 2000.), 410–419.
- 2 Ivan Bach, „Prilozi poznavanju razvoja kućnog sata i časovničarskog zanata na području Jugoslavije – Sjeverna Hrvatska,” u *Kućni sat: stilski razvoj kroz vjekove*, katalog izložbe (Beograd: Muzej primenjene umetnosti, 1964.), 34–42.
- 3 Ivan Bach, „Dva starinska sata s oznakama karlovačkih urara,” u *Zbornik 1*, ur. Ivana Vrbanić (Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 1964.), 301–305.
- 4 Vera Borčić, „Sat–slika, djelo karlovačkih majstora,” u *Zbornik 1*, ur. Ivana Vrbanić (Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 1964.), 305–310.
- 5 Ivan Bach, „Tri sata karlovačkih urara,” *Peristil* 23 (1980): 131–136.
- 6 Sanda Stepinac, „Sat Jurja Sinkovića u Gradskom muzeju Karlovac,” *Vijesti muzealaca i konzervatora* 3 (1997.): 36–37.
- 7 Ivana Jurčević, „Crkveno, državno i vojno vrijeme: primjer Karlovca,” u *Tik–tak: tempus volat, hora fugit, horologium manet*, ur. Sanja Cvetnić (Zagreb: FF–press, Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet), 58–61.
- 8 Paškal Cvekan, *Franjevci u Karlovcu* (Karlovac: vl. naklada, 1979.).
- 9 *Karlovački leksikon*, ur. Ivo Ott (Zagreb: Školska knjiga, 2008.), 274.
- 10 Jurčević, „Crkveno, državno i vojno vrijeme,” 60.
- 11 Cvekan, *Franjevci u Karlovcu*, 73.
- 12 HR–Državni arhiv u Karlovcu (dalje: DAKA)–1: Poglavarstvo sl. kr. grada Karlovca (dalje: PSKGGK) (1714.–1850.), kut. br. 154, spis br. bb /1796
- 13 Cvekan, *Franjevci u Karlovcu*, 74.
- 14 Marija Mirković, „Varaždin i Hrvatsko zagorje,” u *Kućni sat: stilski razvoj kroz vjekove*, katalog izložbe (Beograd: Muzej primenjene umetnosti, 1964.), 42–47.
- 15 HR–Hrvatski državni arhiv (dalje: HDA)–1448: Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji (dalje: ZB MK), Karlovac, župa Sv. Trojstvo (dalje: KA, ŽST), Matična knjiga rođenih (dalje: MKR) (1710.–1820.), str. 105, 118, 163, 195.
- 16 Taj Angerleov mehanizam iz 1728. godine upotrijebljen je stotinjak godina kasnije za pogon naslikanog toranjskog sata na satu–slici Fridrika Hamerlića. Borčić, „Sat–slika,” 305–308.
- 17 Prema Ercegu, imao je 1785./87. 2954 stanovnika u 532 kuće sa 652 obitelji. Isti autor spominje i brojku od 2733 odnosno 2703 stanovnika. Ivan Erceg, „Jozefinski popis stanovništva civilne Hrvatske i Slavonije (1785/87),” *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 461 (1992.): 1–24.
- 18 Radoslav Lopašić, *Karlovac* (Zagreb: Matica hrvatska, 1879.), 61.
- 19 Vesna Bučić, „Ljubljanski urarji v 18. stoletju,” *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino* 37/3 (1989.): 177–186.
- 20 Lovrić Plantić, „Urarstvo u doba bidermajera,” 210.
- 21 Katica Miholović, „Karlovački cehovi i obrti u XVIII i XIX stoljeću,” u *Karlovac – radovi i grada iz dalje i bliže prošlosti*, ur. Đuro Zatezal (Karlovac: Historijski arhiv u Karlovcu, 1970.), 105–160.
- 22 *Der Pilger* II/1 (1. siječnja 1842.), 4.
- 23 HR–DAKA–2: PSKGGK (1851.–1880.), kut. br. 195, spis br. 1534 /1857
- 24 Bach, „Tri sata,” 132.
- 25 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, Matična knjiga vjenčanih (dalje: MKV) (1785.–1857.), str. 113
- 26 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.–1857.), str. 176, 181, 188
- 27 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, Matična knjiga umrlih (dalje: MKU) (1788.–1857.), str. 118
- 28 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.–1857.), str. 147
- 29 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 123
- 30 Bach, „Tri sata,” 133.
- 31 Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme*, 180.
- 32 Matriha narodených 1773–1785 vedena pre obec: Trnava, str. 270
- 33 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.–1857.), str. 147
- 34 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 253
- 35 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 279
- 36 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.–1857.), str. 177
- 37 Bučić, „Ljubljanski urarji,” 178.
- 38 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.–1857.), str. 176, 181
- 39 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.–1857.), str. 147
- 40 Janko Orožen, *Zgodovina Celja in okolice I. del od začetka do leta 1848*. (Celje: Svet za kulturo in znanost Skupščine občine, Kulturna skupnost, 1971.), 384.
- 41 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1710.–1820.), str. 141
- 42 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1710.–1820.), str. 163
- 43 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 146
- 44 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.–1857.), str. 8
- 45 HR–DAKA–2: PSKGGK (1851.–1880.), kut. br. 202, spis br. 3642/1863.
- 46 *Karlovački viestnik* I/2 (5. siječnja 1861.), 8.
- 47 Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme*, 201–204.
- 48 Marija Mirković, „Gohm, Marko,” u *Hrvatski biografski leksikon*, mrežno izdanje (Zagreb: Hrvatski leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2002.).
- 49 Taufregister Diözese Szombathely (1790–1814), str. 175, 218, 258, 289
- 50 Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme*, 259.
- 51 Mirković, „Gohm, Marko.”
- 52 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 23
- 53 HR–DAKA–1: PSKGGK (1714.–1850.), kut. br. 180, spis br. bb/1833
- 54 HR–DAKA–1: PSKGGK (1714.–1850.), kut. br. 180, spis br. 1009/1833
- 55 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.–1857.), str. 47
- 56 HR–HDA–1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.–1857.), str. 306

- 57 Bach, „Prilozi poznavanju,” 35.
- 58 HR-HDA-1448: ZB MK, Zagreb, župa Sv. Marija (dalje: ZG, ŽSM), MKR (1747.-1827.), str. 13
- 59 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 28
- 60 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 68
- 61 HR-DAKA-2: PSK GK (1851.-1880.), kut. br. 599, bb/1853/54
- 62 Lovrić Plantić, „Urarstvo u doba bidermajera,” 212.
- 63 HR-HDA-1448: ZB MK, ZG, ŽSM, MKR (1827.-1850.), str. 251
- 64 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.-1857.), str. 49
- 65 *Agramer Zeitung* XXIX/115 (19. svibnja 1854.), 422.
- 66 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 169
- 67 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 178, 180
- 68 HR-DAKA-2: PSK GK (1851.-1880.), kut. br. 191, spis br. 2034/1851
- 69 Nada Premerl Kraus, *Satovi zagrebačkih urara 18. i 19. stoljeća*, katalog izložbe (Zagreb: Muzej grada Zagreba, 1968.), 11.
- 70 Kustoska bilješka prilikom kupnje (1983. godine u Zagrebu) spominje predaju da je sat pripadao obitelji Vranyczany u Karlovcu, a da bi likovi u surkama mogli biti Zrinski i Frankopan.
- 71 Izrazito je sličan satu iz fundusa MUO-16619. Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme*, 306.
- 72 HR-DAKA-2: Obrtni upisnik izdanih obrtnica za koje se traži osposobljenje 1885. do 1897., r. br. 13/1888
- 73 Vesna Bučić, *Ure skozi stoletja*, katalog izložbe (Ljubljana: Narodni muzej Ljubljana, 1990.), 122.
- 74 Bach, „Dva starinska sata,” 303.
- 75 *Narodne novine* X/98 (9. prosinca 1843.), 436.
- 76 *Agramer Zeitung* XIX/22 (16. ožujka 1844.), 100.
- 77 *Agramer Zeitung* XX/33 (23. travnja 1845.), 142.
- 78 „Uhrmacher Anzeige Bei Unterzeichnetem sind zum Verkaufe bereit: Taschen-Uhren bester Qualität, mit Anker-, Cylinder- und Spindel-Gang, in Gold und Silber gefasst; ferner sind zu haben: 8 Tag- und 1 Monat-Pendel-Uhren mit und ohne Schlag, Uhren mit vergoldeten Rahmen mit und ohne Schlag, dann Spielwerk.
- Holzgefasste messing-verzierte Schwarzwälder-Uhren grösserer und kleinerer Art; dann werden ganz feine Cylinder-halbgeschliffene, und ordinäre Uhr-Gläser, Compositions-Stahl- und Tombak-Zeiger äusserst billig aufgesetzt, wie auch Uhr-Schlüssel zu allen Gattungen Uhren zum Verkaufe bereit liegen.
- Es werden alte Uhren gekauft, eingetauscht und repariert mit den Bemerkungen, dass jede wie immer Namen habende Arbeit auf guten Stand hergestellt wird, der Unterzeichnete auch für alle Verkäufe und reparaturen von Uhren, ihm nicht zur Last fallende Gebrechen ausgenommen, zu 1jähriger Haftung sich verbindet.
- L. W. Pehr,
Gross- und Klein-Uhrmacher.
Hat sein Gewölbe am Neu-Thor, nächst der Wache.” *Der Pilger* VII/36 (8. svibnja 1847.), 290.
- 79 Bach, „Dva starinska sata,” 304.
- 80 *Agramer Zeitung* XXXII/103 (6. svibnja 1857.), 436.
- 81 Bach, „Dva starinska sata,” 304.
- 82 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKU (1788.-1857.), str. 64
- 83 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKV (1785.-1857.), str. 74
- 84 *Narodne novine* XXXI/107 (10. svibnja 1865.), 4.
- 85 *Prva izložba dalmatinsko-hrvatsko-slavonska 1864. mjeseca kolovoza, rujna i listopada održavana u Zagrebu glavnome gradu Trojedne kraljevine*, katalog izložbe (Zagreb: 1864.), 235.
- 86 HR-HDA-1448: ZB MK, Leskovac-Barilovički, MKR (1832.-1857.), str. 110
- 87 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 174
- 88 HR-HDA-1448: ZB MK, KA, ŽST, MKR (1790.-1857.), str. 176
- 89 *Svjetlo I/73* (11. rujna 1884.), 2.
- 90 *Svjetlo I/74* (14. rujna 1884.), 2.
- 91 HR-DAKA-2: PSK GK (1851.-1880.), kut. br. 840, spis br. 384/1867; kut. br. 841, spis br. 814/1869
- 92 HR-DAKA-2: PSK GK (1851.-1880.), kut. br. 840, spis br. bb/1867; kut. br. 841, spis br. 1149/1869
- 93 Lovrić Plantić, *Udomljeno vrijeme*, 118.

REFERENCES

- Agramer Zeitung, XIX/22 (16 Mar 1844)
<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=apz&datum=18440316&seite=8&zoom=33>
(2/9/2020)
- Agramer Zeitung, XX/33 (23 Apr 1845)
<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=apz&datum=18450423&seite=4&zoom=33> (2. 9. 2020.)
- Agramer Zeitung, XXXII/103 (6 May 1857)
<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=apz&datum=18570506&seite=4&zoom=33> (2. 9. 2020.)
- Agramer Zeitung, XXIX/115 (19 May 1854)
<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=apz&datum=18540519&seite=2&zoom=33>
(2.9.2020.)
- Bach, Ivan. "Dva starinska sata s oznakama karlovačkih urara." In *Zbornik 1*. Edited by Ivana Vrbanić, 301–305. Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 1964.
- Bach, Ivan. "Prilozi poznavanju razvoja kućnog sata i časovničarskog zanata na području Jugoslavije – Sjeverna Hrvatska." In *Kućni sat: stilski razvoj kroz vjekove*. Exhibition catalogue, 34–42. Beograd: Muzej primjenjene umetnosti, 1964.
- Bach, Ivan. "Tri sata karlovačkih urara." *Peristil* 23 (1980): 131–136.
- Borčić, Vera. "Sat-slika, djelo karlovačkih majstora." In *Zbornik 1*. Edited by Ivana Vrbanić, 305–310. Karlovac: Gradski muzej Karlovac, 1964.
- Bučić, Vesna. "Ljubljanski urarji v 18. stoletju." *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino* 37/3 (1989): 177–186.
- Bučić, Vesna. *Ure skozi stoletja*. Ljubljana: Narodni muzej v Ljubljani, 1990.
- Cvekan, Paškal. *Franjevci u Karlovcu*. Karlovac: vl. naklada, 1979.
- Der Pilger* II/1 (1 Jan 1842) <http://dnc.nsk.hr/DataServices/ImageView.aspx?id=61c3e100-9e30-42a6-a6b8-52f81720db75> (2/9/2020)
- Der Pilger* VII/36 (8 May 1847) <http://dnc.nsk.hr/DataServices/ImageView.aspx?id=1c6cbofd-575b-49ac-9adc-46f6b323a64c> (2/9/2020)
- Erceg, Ivan. "Jozefinski popis stanovništva civilne Hrvatske i Slavonije (1785/87)." *Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 461 (1992.): 1–24.
- Jurčević, Ivana. "Crkveno, državno i vojno vrijeme: primjer Karlovca." In *Tik-tak: tempus volat, hora fugit, horologium manet*. Edited by Sanja Cvetnić, 58–61. Zagreb: FF-press, Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet.
- Karlovački leksikon*. Edited by Ivo Ott. Zagreb: Školska knjiga, 2008.
- Karlovački viestnik* I/2 (5 Jan 1861)
- Lopašić, Radoslav. *Karlovac*. Zagreb: Matica hrvatska, 1879.
- Lovrić Plantić, Vesna. *Udomljeno vrijeme: Kućni satovi Hrvatske – nepoznata baština*. Zagreb: Antibarbarus, 2008.
- Lovrić Plantić, Vesna. "Urarstvo u doba bidermajera u Hrvatskoj." In *Bidermajer u Hrvatskoj*. Exhibition catalogue, 29 Apr – 31 Aug 1997, 208–228. Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt.
- Lovrić Plantić, Vesna. "Urarstvo u doba historicizma u Hrvatskoj." In *Historicizam u Hrvatskoj*. Exhibition catalogue, vol. I, 17 Feb – 28 May 2000, 410–419. Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt.
- Miholović, Katica. "Karlovački cehovi i obrti u XVIII i XIX stoljeću." In *Karlovac – radovi i grada iz dalje i bliže prošlosti*. Edited by Đuro Zatezalo, 105–160. Karlovac: Historijski arhiv u Karlovcu, 1970.
- Mirković, Marija. "Gohm, Marko." In *Hrvatski biografski leksikon*. Online edition. Zagreb: Hrvatski leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 2002.
- Mirković, Marija. "Varaždin i Hrvatsko zagorje." In *Kućni sat: stilski razvoj kroz vjekove*. Exhibition catalogue, 42–47. Beograd: Muzej primjenjene umetnosti, 1964.
- Narodne novine* IX/98 (9 Dec 1843)
<http://dnc.nsk.hr/DataServices/ImageView.aspx?id=b6bb1dd4-194e-4fbd-9b63-b0c090410c23>
(2/9/2020)
- Narodne novine* XXXI/107 (10 May 1865)
<http://dnc.nsk.hr/DataServices/ImageView.aspx?id=d8b75409-e508-4592-9134-78c3ee81abd1>
(2/9/2020)
- Od sunčane ure do modernog kronometra*. Exhibition catalogue. Zagreb: Sekcija urara pri Zanatskoj komori za Grad Zagreb, 1954.
- Orožen, Janko. *Zgodovina Celja in okolice I. del od začetka do leta 1848*. Celje: Svet za kulturo in znanost Skupščine občine, Kulturna skupnost, 1971.
- Premerl Kraus, Nada. *Satovi zagrebačkih urara 18. i 19. stoljeća*. Exhibition catalogue. Zagreb: Muzej grada Zagreba, 1968.
- Prva izložba dalmatinsko-hrvatsko-slavonska 1864. mjeseca kolovoza, rujna i listopada obdržavana u Zagrebu glavnome gradu Trojedne kraljevine*. Exhibition catalogue. Zagreb: 1864. <http://kgzdz.arhivpro.hr/?kdoc=11012908>
(8/9/2020)
- Stepinac, Sanda. "Sat Jurja Sinkovića u Gradskom muzeju Karlovac." *Vijesti muzealaca i konzervatora* 3 (1997): 36–37.
- Svjetlo* I/73 (11 Sep 1884).
- Svjetlo* I/74 (14 Sep 1884).

SUMMARY

A Contribution to the History of Clockmaking in Karlovac in the 18th and 19th Centuries

The history of Karlovac clockmaking has not been systematically covered in publications. In the period from 1964 to 1997, several papers were published about clocks signed by clockmakers from Karlovac watchmakers. In this paper seven preserved clocks are presented. The article brings new data on already known but also until now unidentified clockmakers who worked in Karlovac in the 18th and 19th centuries, and presents new clocks in the Karlovac City Museum – portal clock by Marcus Ghom, longcase clock by Lorenzo Wilhelm Pehr, and a clock of the unknown J. Heckel.

At the end of the 18th century when the town had less than 3000 inhabitants developed as a trades and crafts center and first clockmakers settled in Karlovac. Before that they stayed in town as long as it was necessary to do the job. Their number was not large, so they were neither united in their own guild nor included in any other guild. The first group of clockmakers who lived in Karlovac were Česi Josef Hoffman (Trnava, January 21, 1764 – Karlovac, February 7, 1801) and his cousin (?) Frantz Malehlav (Trnava, November 27, 1778 – Karlovac, October 22, 1805) and Slovenian Thomas Lamprecht (Celje, 1749 – Karlovac, March 21, 1807). Archival documents, such as registers of births, marriages and deaths, and the newspapers advertisements are a source for many new data on clockmakers who worked for a short or long time in Karlovac, as well as the arrivals of artisans, mostly foreigners. At the same time, they show that clockmaking in Karlovac in this period did not deviate from the rest of continental Croatia. Despite the growing industrial production at the end of the 19th century, attempts were made to keep the skills and knowledge of traditional craft, even just for exhibiting.

Mr. sc. SANDA KOČEVAR zaposlena je u Gradskom muzeju Karlovac u zvanju muzejske savjetnice Povijesnog odjela. Autorica je više tematskih muzejskih izložbi koje problematiziraju društvenu povijest grada Karlovca te znanstvenih i stručnih radova, a područje istraživačkog interesa su joj društveni i gospodarski razvoj Karlovca u 19. i prvoj polovini 20. stoljeća s posebnim naglaskom na povijest karlovačke fotografije.

SANDA KOČEVAR, MS, museum advisor at the City Museum of Karlovac, the History Department. She authored several theme exhibitions problematizing social history of the city of Karlovac and scientific and professional papers. Her research interests are the social and economic development of Karlovac in the 19th and first half of the 20th century with emphasis on the history of Karlovac photography.

IGOR ČULIG zaposlen je kao kustos Kulturno-povijesnog odjela u Gradskom muzeju Karlovac gdje se bavi muzejskim zbirkama s područja primijenjene umjetnosti i industrijske baštine. Priredio je više izložbi i pisao uglavnom u muzejskim publikacijama o modernoj arhitekturi, historicističkoj oltaristici i industrijskoj baštini.

IGOR ČULIG, curator of the Cultural and Historical Department at the City Museum of Karlovac, managing museum collections in the field of applied art and industrial heritage. He has organized several exhibitions and written mainly in museum publications on modern architecture, historicist altarpieces and industrial heritage.